

INFORMACE A ZPRÁVY

KONFERENCE „PROBLÉMY POETIKY II“ VĚNOVANÁ VÝROČÍ
N. V. GOGOLA

Ve dnech 13.–14. října 2009 se v prostorách Moravského zemského muzea konala 8. brněnská mezinárodní rusistiko-slavistická literárněvědná konference (tradičně byla tato setkání zaměřena na studium literárních směrů a žánrů v souvislosti s tvorbou Franka Wollmana, R. Jakobsona, A. Veselovského, A. S. Puškina, ale také s modernou, avantgardou a postmodernou), tentokrát věnovaná 200. výročí narození ruského dramatika a prozaika světového jména Nikolaje Vasiljeviče Gogola (1809-1852). Konferenci, která probíhala pod záštitou rektora Masarykovy univerzity Petra Fialy a děkana její Filozofické fakulty Josefa Kroba, zorganizoval Ústav slavistiky FF MU za spolupráce Katedry slavistiky Pedagogické fakulty Hradec Králové a Katedry slavistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci spolu Českou asociací rusistů, Českou asociací slavistů, Společností Dostojevského v České republice, společností Ars Comparationis, Středoevropským centrem slovanských studií, Literárněvědnou společností při AV ČR (pobočka Brno a její Slavistická sekce) a Slavistickou společností Franka Wollmana a účastnilo se jí na 60 badatelů z 12 evropských zemí. Po úvodních slovech proděkanů FF MU Ireny Radové, která vystoupila ruský v zastoupení děkana, ředitele Moravského zemského muzea Martina Reissnera, předsedy ČAR Jiřího Klapky, vedoucího Ústavu slavistiky a předsedy České asociace slavistů a Slavistické společnosti Franka Wollmana Iva Pospíšila a organizátora konference Josefa Dohnala vystoupila s plenárním referátem Гоголевская поэтика в русском модернизме

и раннем авангарде Danuše Kšicová. Konference probíhala v několika panelech: Gogol: poetika a teorie, Gogol a ti druzí, Gogol a překlad, Gogol dramatik a Gogol romanopisec.

Jednání ukázalo, že Gogolovo dílo je stále aktuální a také to, že stále vyvolává diskuse a kontroverze, jak ostatně doložila některá diskusní vystoupení. Jednotlivé referáty mapovaly především poetiku jeho díla a nahlížely je z hlediska literární teorie, takže tento panel byl nejrozsáhlejší a nejvýznamnější. Zajímavé je, že mnohem menší zájem představoval Gogol jako dramatik a romanopisec; podnětný byl panel o překládání jeho díla. Na konferenci byli přítomni významní rusisté a slavisté, historici a teoretici literatury, mimo jiné Andrej Červeňák, Roman Mnich, Katalin Króo, Alena Morávková, Robert Porter, Sergej Savinkov, Hana Vousine-Jechová, Zdeněk Pechal, Oleg Marčenko, Katalin Szöke, Anuta Szymonik, Miluša Bubeniková, Radka Hříbková (za Společnost Dostojevského), Oldřich Richterek, Milosav Čarkić, editor revue Stil, Oľga Červinskaja, Alexandr Korablev aj. Konference byla provázena bohatým hudebním programem, v němž vystoupili známí brněnští umělci; účastníci potom pokračovali v diskusi na malém rautu, jenž byl uspořádán na konci prvního dne konference.

Je obtížné dělat z jednání konference nějak jednoznačné zevšeobecnující závěry, ale převaha teoretických koncepcí byla zjevná, což plně odpovídá současné vývojové fázi zkoumání Gogola, ale vůbec celé ruské klasiky a ruské literatury jako takové. Uvnitř této dominanty se však zkoumalo především

Gogolovo nové miesto v ruskej literárnej tradícii s podprahovou akcentáciou línie Gogol – Dostojevskij, i keď sa zdá, že Gogol se už definitívne vysunul ze zprostředkování Dostojevským, jinak řečeno: dříve promlouval Gogol k světu spíše dílem Dostojevského, nyní se jeho dosah ustálil na moderně a postmoderně, přičemž však zcela nezmlzela ani tradiční línie jeho ruskosti, tedy ruského specifika. Silná byla i línie vnitřní komparatistiky (ukrajinský postmodernismus, Čechov, Skovoroda, Bulgakov, Platonov, Nabokov, Ševčenko, Remizov), početně slabší byla línie recepční s referátem

F. Všetický o Gogolovi v Lázních Jeseník a překladatelská, resp. translato-logická (např. referát O. Richterka o současném českém překladu petrohradských povídek).

Zaměření konference spíše resumovalo dosavadní tendence v gogologiii s tím, že abstraktnění Gogolovy poetiky v teoretických koncepcích a její poněkud volně výklady spojující ji se současností vyvolávají protiklad směřující opět ke konkrétnosti a zemědělitě – takových příspěvků však bylo na konferenci poměrně málo.

Ivo Pospíšil

INTERPRETÁCIA AKO KONFESIA

Najskôr pri viacerých pracovných príležitostiach, alebo i tých prostých denných situáciách sa pre ich jestvovanie, z ich odvodenú výzvu až (ná)tlak, správame i podľa toho, ako ich vnímame, pričinne do nich prenikáme, konfrontujeme nami poznané s novou, v nich obsiahnutou situáciou, pretože napokon, ako pre seba postupne objasňujeme okamih alebo i problém, v ktorom sme sa ocitli, máme, môžeme, či až musíme správne, alebo aspoň primerane konať. To by mohlo za istých okolností znamenať i to, že prijímame v tom okamihu pre nás uspokojujúce, no predsa len jedno z množstva vysvetlení i objasnení reálnej „situácie“.

Literárnovedné kontakty s umeleckým artefaktom a s jeho tvorcom – vždy v konkrétnych časových a vzťahových kontextoch – sa takou „situáciou“ stáva a spravidla sa od tohto stretnutia očakáva aktualizácia tých jednotlivostí i zásadných presahov do pohybu, ktoré sprádzajú buď umelecké dielo, alebo jeho tvorcu dejinami – vývinom – jeho druhu a „doby“.

Či už je to empiria života, či už je to poznávací výzva, alebo druh osobného zaujatia, aké dokáže jednotliviec prejavíť voči sebe, svetu a hodnotám v ňom obsiahnutým, býva pravidlom, že sa artefakt a jeho vykladač dostali do aktualizáčného, predpokladáme aj nevyváženého vzťahu. Obraznosť vyjadrená ako nevyváženosť vzťahu by znamenala v týchto súvislostiach predovšetkým to, čo zaujíma literárnovednú a kultúrnu verejnosť, teda objavnosť, „inakosť“ a hodnota „vkladu“

konkrétneho jednotlivca alebo širšieho odborného spoločenstva do nateraz zatieneného, no podnetného javu v objašňovanom kultúrnom, užšie literárnom artefakte, či v činnostiach i zvláštnostiach jeho tvorcu. A to všetko azda i preto, lebo vzťah jednotlivosti a všeobecnosti v autorskej dielni, alebo aj vo vývinovom kontexte sa presúva do dominantnej roviny vytvorenej zo „starého“, teda známeho a „nového“, očakávaného, predpokladaného a dopĺňajúceho – v poetike interpretačných „etúd“ – vysunutý objekt či subjekt interpretácie.

Interpretační etudy Alexeja Mikuláška (Alexej Mikulášek: *Interpretační etudy*. 1. vydání. Praha: Balt-East 2009. 172 s. ISBN 978-80-87283-7) predstavujú druhú možnosť, povedzme prosto naznačenú, zaváži, o čom sa hovorí, ale sŕhne to, ako sa dôvodí. Alexej Mikulášek si bude svojej metodologickej „zovretosti“ a dôkladnosti videnia i vedenia o probléme, ktorý povýšil v tom svojom hodnotovom registri na exponované miesto, vedomý, čo naznačuje azda i to, že si vyberá do svojich interpretácií z otvoreného, ale predsa len aktualizáčného a mýtotvorne diferencovaného prítomného literárneho života nie „najfrekvencovanejšie“ tvorivé osobnosti, medzi nimi sú Viera Švenková, Pavel Janík, Teofil Klas, Iva Blahutová, Karel Sýs, Vladimír Janovic, Eva Frantínová, Adam Georgiev, Miroslav Florian. S tým súvisí aj Mikulášskova – pre svoju dôkladnosť aplikácie – osobitosť a prekráčovanie druhej hráde medzi umeleckými a odbornými textami, nachádzanie prepojení medzi žánrami umeleckej a odbornej lite-